

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ
ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ**

Виконав: здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти групи бзУА
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»
освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»

Котенко О. В.

(прізвище та ініціали)

Керівник

Тоцька Н. Л.

(прізвище та ініціали)

Хмельницький 2025 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Освітньо-професійна програма: Публічне управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,

д. держ. упр., професор

_____ **Вікторія ФІЛІПОВА**

« _____ » _____ 2025 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Котенко Оксани Василівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Напрями вдосконалення державної податкової політики
керівник роботи Тоцька Наталя Леонідівна, к. філол. н., доцент.
затверджена наказом закладу вищої освіти від 16.09.2025 р. № 435-с
2. Строк подання студентом роботи грудень 2025 року
3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні документи, підручники, посібники, наукові статті, монографії, мережа Інтернет
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретичні засади дослідження податкової політики. Аналіз податкової політики в умовах трансформації економіки України. Модернізація податкової політики в умовах глобалізаційних викликів.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Робота містить 6 таблиць.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Наталія ТОЦЬКА, доцент</i>	<i>16.09.2025 р</i>	
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Наталія КРЕТОВА, провідний фахівець</i>		

7. Дата видачі завдання 16.09.2025 р

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	<i>16.09.2025-19.09.2025</i>	<i>Виконано</i>
2.	Складання і затвердження плану роботи	<i>20.09.2025-24.09.2025</i>	<i>Виконано</i>
3.	Написання I розділу	<i>25.09.2025-14.10.2025</i>	<i>Виконано</i>
4.	Написання II розділу	<i>15.10.2025-28.10.2025</i>	<i>Виконано</i>
5.	Написання III розділу	<i>29.10.2025-16.11.2025</i>	<i>Виконано</i>
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	<i>17.11.2025-23.11.2025</i>	<i>Виконано</i>
7.	Оформлення роботи	<i>24.11.2025-26.11.2025</i>	<i>Виконано</i>
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	<i>27.11.2025-07.12.2025</i>	<i>Виконано</i>
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	<i>08.12.2025</i>	<i>Виконано</i>
10.	Захист роботи в ЕК		

Здобувач _____ Оксана КОТЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____ Наталія ТОЦЬКА
(підпис) (ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Котенко О. В. Напрями вдосконалення державної податкової політики – Рукопис. Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Херсонський національний технічний університет. Хмельницький, 2025.

У дослідженні обґрунтовано актуальність удосконалення державної податкової політики України в умовах структурних трансформацій економіки, воєнних викликів, зростання фіскальних потреб та посилення глобальної податкової конкуренції. Визначено, що сучасний інструментарій податкової політики не завжди забезпечує оптимальний баланс між фіскальною ефективністю, стимулюванням економічної активності та справедливістю оподаткування, що зумовлює нестабільність податкових правил, високі трансакційні витрати адміністрування та збереження значних масштабів тіньової економіки.

Розкрито теоретико-методологічні засади дослідження податкової політики як складного об'єкта державного управління, що поєднує правові, інституційні, організаційні та поведінкові компоненти. Узагальнено наукові підходи до визначення сутності, функцій і результативності податкової політики та окреслено її взаємозв'язок із бюджетною, соціальною та регуляторною політиками держави.

На основі системного, структурно-функціонального та економіко-статистичного підходів здійснено аналіз сучасного стану реалізації податкової політики в Україні, зокрема в умовах макроекономічної нестабільності та воєнного стану. Досліджено вплив податкових інструментів на легалізацію економічної діяльності та протидію тіньовим процесам, обґрунтовано необхідність поєднання стабільності базових параметрів оподаткування з гнучкістю стимулюючих механізмів.

Визначено стратегічні напрями модернізації податкової політики України з урахуванням глобалізаційних і воєнних викликів, завдань післявоєнного відновлення та підвищення інституційної довіри. Доведено, що за умови дотримання принципів адаптивності, конкурентоспроможності та справедливості податкова політика може виступати системним інструментом забезпечення фіскальної стійкості, економічного розвитку та формування інноваційної моделі зростання.

Ключові слова:

державна податкова політика; податкова система України; публічне управління; фіскальна стійкість; макроекономічні трансформації; тіньова економіка; детінізація економіки; податкове адміністрування; глобалізаційні виклики; воєнна економіка; податкова конкуренція; інституційна довіра; післявоєнне відновлення; інноваційний розвиток.

ANNOTATION

Kotenko O. V. Directions for improvement in state tax policy – Manuscript. Master's qualification work in specialty 281 "Public management and administration". Kherson National Technical University. Khmelnytskyi, 2025.

The study substantiates the relevance of improving the state tax policy of Ukraine in the context of structural transformations of the economy, military challenges, growing fiscal needs and increased global tax competition. It is determined that the modern toolkit of tax policy does not always provide the optimal balance between fiscal efficiency, stimulation of economic activity and fairness of taxation, which leads to instability of tax rules, high transaction costs of administration and the preservation of significant scales of the shadow economy.

The theoretical and methodological principles of the study of tax policy as a complex object of public administration, combining legal, institutional, organizational and behavioral components, are revealed. Scientific approaches to determining the essence, functions and effectiveness of tax policy are generalized and its relationship with the state's budgetary, social and regulatory policies is outlined.

Based on systemic, structural-functional and economic-statistical approaches, the current state of tax policy implementation in Ukraine, in particular in conditions of macroeconomic instability and martial law, is analyzed. The impact of tax instruments on the legalization of economic activity and counteraction to shadow processes is studied, and the need to combine the stability of basic taxation parameters with the flexibility of incentive mechanisms is substantiated.

Strategic directions for modernization of Ukraine's tax policy are identified, taking into account globalization and war challenges, the tasks of post-war reconstruction and increasing institutional trust. It is proven that, provided that the principles of adaptability, competitiveness and fairness are observed, tax policy can act as a systemic tool for ensuring fiscal sustainability, economic development and the formation of an innovative growth model.

Keywords:

state tax policy; tax system of Ukraine; public administration; fiscal sustainability; macroeconomic transformations; shadow economy; de-shadowing of the economy; tax administration; globalization challenges; war economy; tax competition; institutional trust; post-war recovery; innovative development.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ	10
1.1. Податкова політика як об’єкт наукового дослідження	10
1.2. Теоретичні засади формування податкової політики в умовах трансформаційних процесів	22
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	38
2.1. Вплив макроекономічних трансформацій на параметри податкової політики держави	38
2.2. Податкова політика як інструмент протидії тіньовим процесам та стимулювання економічної легалізації	48
Висновки до розділу 2	57
РОЗДІЛ 3. МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ	58
3.1. Адаптація податкової політики України до зовнішніх викликів	58
3.2. Напрями трансформації податкової політики в контексті забезпечення стійкості воєнної економіки	66
Висновки до розділу 3	74
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що державна податкова політика в Україні одночасно виконує фіскальну, регуляторну та соціально стабілізаційну функції, однак у період тривалих структурних змін економіки, воєнних викликів, зростання потреб у фінансуванні публічних видатків і посилення глобальної податкової конкуренції її інструментарій дедалі частіше демонструє обмежену здатність забезпечувати належний баланс між наповненням бюджету, стимулюванням економічної активності та підтриманням справедливості оподаткування. На практиці це проявляється у нестабільності податкових правил, фрагментарності реформ, високих трансакційних витратах адміністрування, наявності значних секторів тіньової економіки, а також у дискусійності підходів до пріоритетів податкових змін в умовах воєнної економіки й майбутньої післявоєнної відбудови. Відповідно, проблема вдосконалення державної податкової політики набуває комплексного характеру і потребує науково обґрунтованого визначення стратегічних орієнтирів модернізації, узгоджених із макроекономічними тенденціями та інституційними можливостями держави.

Необхідність цілісного, системного підходу до регулювання процесів формування та реалізації податкової політики, яка визначає варіативні можливості управлінського впливу на економічний розвиток, зумовила звернення до напрацювань українських і зарубіжних науковців. У своїх дослідженнях вони розглядають функціональну роль оподаткування в системі національної економіки, особливості її трансформації в умовах сучасних викликів, обґрунтовують потребу активного державного регулювання, удосконалення інституційного механізму формування та реалізації податкової політики, а також підходи до підвищення її ефективності.

Значний внесок у розроблення цих питань зробили, зокрема, вітчизняні вчені М. Єрмошенко, Я. Казюк, А. Крисоватий, Л. Тарангул, В. Федосов, а

також відомі зарубіжні дослідники А. Лаффер, Дж. Сакс, Дж. Стігліц, Ф. Фукуяма.

Однак, попри значну кількість напрацювань, наявні дослідження часто мають або надмірно загальний характер, або фокусуються на окремих елементах податкової системи без комплексного поєднання концептуально-методологічних положень, емпіричного аналізу сучасних тенденцій та стратегічного бачення модернізації податкової політики в умовах системних внутрішніх і зовнішніх викликів. Це зумовлює потребу у подальшій розробці науково обґрунтованих напрямів удосконалення державної податкової політики, які б спиралися на сучасні теоретичні підходи, враховували специфіку української економіки та забезпечували практичну релевантність рекомендацій.

Метою дослідження є обґрунтування напрямів удосконалення державної податкової політики України на основі аналізу сучасного стану її реалізації та визначення стратегічних орієнтирів модернізації в умовах глобалізаційних викликів.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- узагальнити еволюцію наукових підходів до трактування державної податкової політики та визначити її функціонально-інституційні характеристики;
- обґрунтувати засади формування податкової політики в умовах структурних змін і економічної адаптації, визначивши ключові принципи та критерії оцінювання її результативності;
- здійснити аналіз сучасного стану й тенденцій реалізації податкової політики в Україні;
- дослідити роль податкової політики як інструменту протидії тіньовим процесам та стимулювання економічної легалізації;
- визначити стратегічні орієнтири модернізації податкової політики, зокрема щодо трансформації податкової системи в контексті забезпечення стійкості воєнної економіки.

Об'єктом дослідження є державна податкова політика.

Предметом дослідження є практичні механізми удосконалення державної податкової політики України.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, застосування яких забезпечує досягнення мети і виконання завдань. Зокрема, використано методи аналізу та синтезу для уточнення сутнісних характеристик податкової політики та систематизації підходів до її дослідження; системний підхід для розгляду податкової політики як взаємопов'язаного комплексу інструментів, інститутів і результатів; метод порівняння для зіставлення теоретичних концепцій і практичних моделей податкового регулювання, а також для виявлення відмінностей у пріоритетах реформування в різних умовах; економіко-статистичні методи для аналізу тенденцій бюджетних надходжень, податкового навантаження та параметрів адміністрування, а також для узагальнення емпіричних закономірностей; методи експертного оцінювання та логічного узагальнення для формування пропозицій щодо стратегічних орієнтирів модернізації податкової політики, з урахуванням інституційних обмежень і ризиків реалізації. Доцільним є також застосування структурно-функціонального підходу для обґрунтування ролі окремих інструментів податкової політики у забезпеченні фіскальної стійкості, стимулюванні розвитку та протидії тінізації.

Структура дослідження визначена метою, завданнями та логікою наукового пошуку і включає вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки та список використаних джерел.